

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/64/2018
Identifikačné číslo spisu: 4109238159
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4109238159.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. E., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcej v H., E. X, 2/ Z. E., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcej v H., E. X, 3/ L. E., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcej v C., T. X, 4/ B. Š.G., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcej v H., Š. XX, v dovolacom konaní všetci zastúpení JUDr. Pavlom Gráčikom, advokátom so sídlom v Nitre, Farská 40, proti žalovaným 1/ Metro Group Properties SR s. r. o., so sídlom v Ivanke pri Dunaji, Senecká cesta 1881, IČO: 45 951 594, v dovolacom konaní zastúpený alianciaadvokátov ak, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Vlčkova 8/A, v mene ktorej koná JUDr. Gertrúda Sámel Flassiková, advokátka a konateľka, 2/ Rímskokatolícka cirkev Sídlná kapitula Nitra, so sídlom v Nitre, Hradné námestie 7, v dovolacom konaní zastúpená JUDr. Svoradom Petruškom, advokátom so sídlom v Nitre, Kupecká 18, za účasti P. Z. D., nar. XX. XX. XXXX, bývajúceho v C., R. XXXX/X (pôvodne vedľajšieho účastníka na strane žalovaných), v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Karolom Spišákom, advokátom so sídlom v Bratislave, Bajkalská 5C, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/271/2009, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 2. marca 2017 sp. zn. 8Co/124/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra rozsudkom z 23. novembra 2015 sp. zn. 12C/271/2009 určil, že L. E. bol ku dňu svojej smrti dňa XX. XX. XXXX výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v obci H., kat. úz. Z. parc. č. XXXX/XX - ostatné plochy o výmere 571 m², parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 2415 m², parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 4050 m², parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1631 m², parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 56 m², parc. č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 203 m², parc. č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 5460 m², ktoré vznikli geometrickým plánom vyhotoveným P. B. N. GEOREAL č. 67/2009, dňa 10. 11. 2009 overeného Správou katastra Nitra dňa 27. 11. 2009, ktorý

tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku. V odôvodnení rozsudku k naliehavému právnemu záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c) O. s. p.) uviedol, že reštitučné zákony majú vo vzťahu k Občianskemu zákonníku povahu lex specialis za predpokladu, že sú splnené všetky podmienky pre ich použitie. V tejto veci vychádzal zo zistenia, že predchodca žalobcov a následne žalobcovia si uplatnili v správnom konaní reštitučný nárok o navrátenie vlastníckeho práva k označeným nehnuteľnostiam podľa zákona č.503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č.503/2003 Z. z.“), a že správny orgán vydal rozhodnutie, podľa záverov ktorého na riešenie predmetných pozemkov citovaný zákon nedopadá a žalobcov odkázal na občianskoprávne konanie. Dospel preto k záveru, že žalobcovia majú na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Pokiaľ ide o prídelovú listinu vydanú ONV v Nitre zo 4. 5. 1958, od ktorej žalobcovia odvodzovali vlastnícke právo ich predchodcu k nehnuteľnostiam, poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutia sp. zn. 4 Cdo 123/2003, sp. zn. 4 Cdo 48/2008, 3 Cdo 45/2008, 1 Cdo 8/2009). Uviedol, že uvedená listina bola vydaná k tomu oprávneným subjektom a spĺňa všetky zákonné náležitosti. Ide o právne perfektný dokument, ktorý má povahu verejnej listiny preukazujúcej vlastnícke právo prídelcu. Dospel preto k záveru že predchodca žalobcov sa na jej základe stal vlastníkom nehnuteľnosti pôvodne zapísanej v PKN vo vložke č. XXX parc. č. XXXX/X - roľa o výmere 1500 ha (ďalej len „pôvodná nehnuteľnosť“). Zápisnica o prídele o odovzdaní pôdneho majetku v obci Z. z 24. 07. 1959 Štátnemu majetku n. p. Nitra - Chrenová nemala za následok stratu vlastníctva prídelcu a je bez právneho významu. Z právneho úkonu vzdania sa vlastníctva, čo Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. v ustanovení § 132 ods. 1 účinný od 01. 01. 1951 umožňoval, musela bezpochyby vyplývať vôľa vlastníka vzdať sa vlastníctva k určitej nehnuteľnosti, ktorá musela byť presne špecifikovaná. V danom prípade sa tak nestalo. V súvislosti s tvrdením žalovanej 2/ o zachovaní jej vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam dospel v súlade so záväzným právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení z 5. decembra 2012 sp. zn. 25Co/43/2012 k záveru, že pôvodná nehnuteľnosť bola predmetom revízie prvej pozemkovej reformy podľa zákona č. 142/1947 Sb. o revízii prvej pozemkovej reformy (ďalej len „zákon č. 142/1947 Sb.“) a pozemkovoknižnému vlastníkovi - Nitrianskej sídelnej kapituly (Rímskokatolíckemu biskupskému úradu Nitra), bolo vlastnícke právo odňaté a prešlo na štát. V tomto prípade boli predmetom zamýšľaného prevzatia všetky nehnuteľnosti zapísané v pozemkovoknižnej vložke č. XXX a preto bolo treba mať za to, že tieto sú vyvlastnené (§ 9 zákona č. 329/1920 Sb. o prevzatí a náhrade za zabraný majetok pozemkový (zákon náhradový). Majetok zabraný podľa zákona č. 142/1947 Sb. mohol byť využitý štátom pre účely všeobecne prospešné alebo pre účely prídelu. Nehnuteľnosti zapísané v pozemkovoknižnej vložke č. XXX boli predmetom prídelu a parc. č. XXXX/X bola podľa tohto zákona pridelená predchodcovi žalobcov. Poukázal na to, že v zmysle § 28 zákona č. 329/1920 Sb., ak bola prevzatá nehnuteľnosť pridelená do vlastníctva iných osôb, t. j. prídelcov skôr, než došlo ku vkladu vlastníckeho práva na štát, nevyžadovalo sa k prechodu vlastníctva na štát vydanie rozhodnutia, ale stačilo priame konanie štátu. K možnému nadobudnutiu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam žalovanou 2/ vydržaním uviedol, že zápis vlastníckeho práva na základe záznamových konaní vedených okresným úradom, nemohol vyvolať u žalovanej presvedčenie o tom, že jej vlastnícky patria, lebo záznam plní len evidenčnú funkciu a má iba deklaratórny charakter. Dobromyseľnosť pri vstupe do držby nemohla odvíjať ani od právneho omylu o tom, že jej vlastnícke právo nebolo odňaté na základe zákona č. 142/1947 Sb. Okrem toho o dobromyseľnosti žalovanej 2/ nesvedčí ani duplicita subjektov, keďže parcela č. XXXX/X vytvorená z pozemkovoknižnej parcely č. XXXX evidovanej vo vložke č. XXX bola zapísaná na LV č. XXXX v prospech Rímskokatolíckeho biskupského úradu Nitra, čo je iný subjekt ako žalovaná 2/. Navyše, neakceptoval vyjadrenie žalovanej 2/, že neexistovali žiadne iné prídelové listiny okrem tých, ktoré sú uvedené v pozemkovoknižnej vložke č. XXX. Dospel preto k záveru, že žalovaná 2/ nespĺnila jednu zo zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, a to dobromyseľnosť držby. Pokiaľ ide o otázku vlastníctva žalovaného 1/ uviedol, že P. Z. D. (žalovaný 1/ odvodzoval od tejto osoby nadobudnutie vlastníctva) nemohol kúpnu zmluvou uzavretou s Biskupským úradom sporné nehnuteľnosti platne nadobudnúť, ak tento subjekt v čase urobenia právneho úkonu nebol ich vlastníkom. Následne sa potom nemohol stať vlastníkom nehnuteľností ani žalovaný 1/ na podklade kúpnej zmluvy uzatvorenej s P. Z. D.. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR z 10. 2. 2010 sp. zn. I. ÚS 50/2010 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 144/2010. Ohľadom žalovaného 1/ posudzoval otázku dobrej viery pri nadobúdaní nehnuteľností a súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu uzavrel, že

žalovaný 1/ nemohol nadobudnúť vlastníctvo k nehnuteľnostiam ani vydržaním, a to pre nesplnenie zákonom stanovenej vydržacej doby. Kúpnu zmluvu, ktorej predmetom boli aj sporné nehnuteľnosti, totiž uzatvoril s P. Z. D. 17. 4. 2000, (jej vklad bol povolený 15. 5. 2000) a žalobcovia podali žalobu na súd 30. 12. 2009. Keďže časový úsek od momentu zápisu vlastníckeho práva záznamom v prospech žalovanej 2/ nie je možné započítať do vydržacej doby žalovaného 1/, nebola splnená podmienka uplynutia 10 ročnej vydržacej doby. Z uvedených dôvodov vyhovel žalobe žalobcov a určil, že Ľ. E. bol ku dňu svojej smrti dňa XX. XX. XXXX výlučným vlastníkom sporných nehnuteľností. Právne vec posúdil podľa § 123, § 124, § 125, § 126 ods. 1, § 134 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 Občianskeho zákonníka. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s § 151 ods. 3 O. s. p. tak, že o nich rozhodne samostatným uznesením po právoplatnom skončení veci samej.

2. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 2. marca 2017 sp. zn. 8Co/124/2016 o odvolaniach žalovaných 1/ a 2/ a vedľajšieho účastníka rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal žalobcom náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k obom žalovaným v plnom rozsahu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho správne právne závery. Stotožnil sa aj s odôvodnením jeho rozsudku, na ktoré odkázal. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovia majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keď Obvodný pozemkový úrad v Nitre, na ktorom si právny predchodca a následne žalobcovia reštitučný nárok uplatnili vydal rozhodnutie, podľa ktorého sa reštitučný zákon na ich prípad nevzťahuje (s vlastníctvom pridelcu nakladali mimo rozhodného obdobia iné osoby ako štát alebo JRD) a boli ním preto odkázaní na občianskoprávne konanie. Súd prvej inštancie v tejto otázke rozhodol v súlade s právnym názorom viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu, z ktorých vyplýva, že lex specialis neruší platnosť (záväznosť) lex generalis, len jeho primárnu aplikáciu vylučuje až do tej doby, než je zistené, že ustanovenia lex specialis na daný prípad nedopadajú. Odvolanie žalovaného 1/ v tomto smere nepovažoval za dôvodné. Za správny považoval záver súdu prvej inštancie, že Ľ. E. vlastníctvo pozemkov, ktoré nadobudol prídellovou listinou, v roku 1959 nestratil a jeho vlastnícke právo zostalo zachované. S názorom žalovaného 1/ prezentovaného v odvolaní, že pri uzatváraní kúpnej zmluvy vynaložil maximálnu starostlivosť a bol dobromyseľný, že pozemky nadobudol od vlastníka, a preto je vlastníkom nehnuteľností, sa nestotožnil. Aj s poukazom na ďalšiu rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR zotrval na právnom názore vyslovenom v predchádzajúcom rozhodnutí. Najvyšší súd SR totiž aj v rozhodnutí z 21. januára 2017 sp. zn. 3 Cdo 223/2016 vychádzal z právnych názorov vyslovených v skorších jeho rozhodnutiach (sp. zn. 3 Cdo 144/2010 a 5 MCdo 12/2011), že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca ak subjekt, od ktorého odvodzuje derivatívne svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto nikdy nenadobudol, a teda ho nemohol ďalej platne ani previesť a že ani existencia platnej zmluvy medzi prevodcom a nadobúdateľom nemôže spôsobiť prevod vlastníckeho práva na nadobúdateľa, ak prevodca sám nebol vlastníkom. Môže sa tak stať len výnimočne za predpokladu existencie výslovného zákonného ustanovenia, ktoré takúto možnosť pripúšťa (napríklad § 446 Obchodného zákonníka, § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 zák. č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 19 ods. 3 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Na názore, podľa ktorého Občiansky zákonník de lege lata možnosť dobromyseľného nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka neupravuje ako pravidlo, ale len ako výnimku z pravidla (napríklad nadobudnutie vlastníckeho práva od nepravého dediča podľa § 486 Obč. zákonníka) a dobromyseľnosť kupujúceho nemôže nahradiť chýbajúce vecné oprávnenie právneho predchodcu predávajúceho, zotráva aj odborná právnická literatúra (viď publikáciu Občiansky zákonník II. Števček, Dulák, Bajánková, Fejčík, Sedláčko, Tomašovič a kol., Nakladateľstvá C.H. BECK, 215, str. 2087). Poukázal na to, že aj Ústavný súd v uznesení I. ÚS 239/2016-14 z 20. apríla 2016 zotrval na zásade memo pluris iuris ad alium transfere potest quam ibse habet. Konštatoval v ňom, že nakoľko nebol preukázaný titul nadobudnutia pozemku právnou predchodkyňou žalovaných, nemohli ani ďalší právni predchodcovia, od ktorých odvodzovala svoje vlastnícke právo k žalovanému v 2. rade nadobudnúť platné vlastnícke právo k prevádzanej nehnuteľnosti a nemohli nehnuteľnosti previesť na žalovanú i napriek tomu, že vklad kúpno predajnej zmluvy bol Správou katastra povolený, pretože neboli nositeľom žiadnych práv k nehnuteľnosti, a teda nemali čo previesť a nemohli previesť viac práv ako sami mali. Ďalej vyslovil, že dobrá viera nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inak povedané, pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá

skutočnosti, má táto prevahu nad katastrom, čo je vyjadrené tým, že údaje zapísané v katastri nehnuteľností sa považujú za platné len pokiaľ sa nepreukáže opak. Pokiaľ žalovaná 2/ namietala správnosť názoru súdu prvej inštancie, že poznámka v pozemkovoknižnej vložke č. XXX, podľa ktorej štát zamýšľala prevzatie nehnuteľností, mala za následok stratu jej vlastníckeho práva, zotrval na názore, že ak sa takáto poznámka týka všetkých nehnuteľností v pozemkovoknižnej vložke, má v zmysle § 9 zákona č. 329/1920 Sb. účinky vyvlastnenia. Ak zabraný majetok nebol štátom podržaný pre účely všeobecne prospešné, bol v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. získaný pre účely prídellov. V posudzovanej veci bola pkn. parcela č. XXXX predmetom prídellu a ako parc. č. XXXX/X bola pridelená právnomu predchodcovi žalobcov. Keďže nehnuteľnosť bola skôr predmetom prídellu, k prechodu vlastníctva na štát sa vklad vlastníckeho práva nevyžadoval, stačilo jeho priame konanie vo forme vydania rozhodnutia o prídelení nehnuteľnosti prídellovi. Podľa odvolacieho súdu rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 84/2010, na ktoré žalovaná 2/ poukazovala, s posudzovanou vecou nesúvisí. V tomto rozhodnutí dovolací súd totiž posudzoval, či pozemky zapísané v pozemkovoknižnej vložke na základe prídellovej listiny spadali pod možný prídell podľa zákona č. 142/1947 Sb. a to v súvislosti s tým, že v príslušnej vložke bola poznámka o zamýšľanom prevzatí nehnuteľnosti podľa zákona č. 220/1922 Sb. pod B 34 vymazaná s tým, že u ostatných nehnuteľnostiach zostala v platnosti, a u pozemkov, ktoré neboli zo záboru rozhodnutím prepustené, sa v pozemkovoknižnej vložke zápis o ich prídelle novému vlastníkovi ani zápis vkladu vlastníckeho práva pre štát nenachádza. Pokiaľ žalovaná 2/ poukázala v súvislosti s otázkou vecnej legitímácie Rímskokatolíckej cirkvi na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 208/2009, podľa ktorého nie je podstatné, na aký konkrétny cirkevný subjekt boli nehnuteľnosti zapísané, rozhodujúce je, že patria Rímskokatolíckej cirkvi uviedol, že v uvedenom rozhodnutí najvyšší súd posudzoval nároky uplatňované podľa zákona č. 161/2005 Z. z. a v rámci nej aj otázku aktívnej legitímácie Rímskokatolíckej cirkvi. Vychádzal pritom z Modus vivendi zo 17. 12. 1927, ktorý upravoval vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou, týkajúce sa ohraničenia diecéz Svätej stolice a určenia obvodov diecéz na území Československej republiky. Nevykonanie navrhovaných dôkazov súdom prvej inštancie nehodnotil ako odňatie možnosti konať pred súdom. O naplnenie tohto odvolacieho dôvodu pôjde vždy aj vtedy, ak hrubé vady v postupe prvoinštančného súdu spôsobili, že strane sporu bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom. Navrhované dôkazy zhodne ako súd prvej inštancie nepovažoval za potrebné vykonať, nakoľko podstatné pre vyriešenie veci bolo právne posúdenie veci, čo súd prvej inštancie dostatočne a správne hodnotil aj bez výsluchu svedka a pripojenia spisu správneho orgánu. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. C. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalovaný 1/, ktorý uplatnil dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 C. s. p.). Za otázky zásadného významu považoval tri otázky, a to 1. konflikt princípu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka (vyjadrený zásadou, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, než sám má) a princípu ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa (vyjadrený zásadou dôvery v akty štátu a právnej istoty), 2. či je možné si právo uplatňovať v zmysle všeobecných predpisov, keď na uplatňovanie práva bola prijatá špeciálna zákonná úprava (zásada *lex specialis derogat legi generali*) a 3. či predchodca žalobcov mohol platne nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ak na štát, ktorý vlastnícke právo predchodcovi žalobcov prídelloval, vlastnícke právo nikdy neprešlo. Vo vzťahu k prvej otázke prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) a písm. c) C. s. p. a pri ostatných dvoch otázkach z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. K prvej právnej otázke uviedol, že nehnuteľnosti kúpoval od intervenienta na základe kúpnej zmluvy v presvedčení, že ich nadobudol od skutočného vlastníka, keď intervenient bol zapísaný v katastri nehnuteľností ako ich vlastníka a riadny zápis vlastníctva svedčil aj v prospech žalovanej 2/. Pred uzavretím kúpnej zmluvy dôsledne preveril kupované nehnuteľnosti vykonaním lustrácií súdnych konaní ako aj katastrálneho spisu. Nezistil ani žiadne uplatnené reštitučné nároky podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. Nemohol ani pri vynaložení maximálnej miery opatrnosti a obozretnosti predpokladať, že zákonodarca prijme ďalší reštitučný zákon, ktorým upraví možnosť navrátenia pozemkov oprávneným osobám, čo žalobcovia aj využili. Navyše, intervenient nadobudol nehnuteľnosti od žalovanej 2/, cirkevnej právnickej osoby, ktorá sama osebe ako aj zo spoločenskej funkcie, ktorú plní v spoločnosti, je hlavným nositeľom a predstaviteľom čestnosti, morálky a spravodlivosti. O jeho dobromyseľnosti svedčí aj fakt, že na pozemkoch postavil svoju predajňu, ktorá investícia vyžadovala nemalé finančné prostriedky. Za

nesprávny považoval právny názor krajského súdu podľa ktorého možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka je v slovenskom právnom poriadku nastavená iba ako výnimka pri zákonom predpokladaných situáciách. V tejto súvislosti upriamil pozornosť na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 71/2011, ktorý pri riešení kolízie uvedených princípov vyslovil názor, podľa ktorého ochranu skutočného vlastníka zaručovanú zásadou *nemo plus iuris* možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa len celkom výnimočne, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejmé, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol. Z uvedeného rozhodnutia teda vyplýva, že zásadu *nemo plus iuris* je pri dobromyseľnom nadobúdateľovi nehnuteľnosti možné prelomiť za splnenia vyššie uvedenej podmienky. Okrem toho dal do pozornosti Nález Ústavného súdu SR sp. zn. 549/2015, ktorý vyslovil názor, že ak sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty a pokiaľ nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv, treba prihliadnuť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu, pričom vyššie riziko má niest' nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere. Keďže otázka konfliktu týchto dvoch princípov nie je definitívne a s určitosťou najvyšším súdom vyriešená, je dovolanie prípustné podľa písm. b) § 421 ods. 1 C. s. p., resp. keďže existuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 71/2011, je aplikovateľný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p.

4. K druhej právnej otázke uviedol, že odvolacím súdom prezentovaný právny názor, podľa ktorého *lex specialis* (reštitučné zákony) nerušia platnosť *lex generalis*, len jeho aplikáciu vylučujú do tej doby, než je zistené, že ustanovenia *lex specialis* na daný prípad nedopadajú, je nesprávny. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 25. 2. 2009 sp. zn. 4 Cdo 130/2007, podľa ktorého existencia špeciálnej úpravy v reštitučných predpisoch vylučuje naliehavý právny záujem na určení vlastníctva tam, kde podľa týchto predpisov bolo možné uplatniť nárok na vrátenie veci a nárok uplatnený nebol alebo z nejakých dôvodov takejto požiadavke nebolo vyhovené. Aj v prípadoch prevzatia veci štátom v rozhodnom období bez právneho dôvodu neuplatnenie ochrany podľa reštitučných predpisov malo za následok stratu možnosti domáhať sa tejto hmotnoprávnej i procesnoprávnej ochrany podľa všeobecných predpisov, teda aj ochrany prostredníctvom žaloby o určení vlastníctva. V tejto súvislosti poukázal na arbitrážnosť rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Nitre, ktorý nebol oprávnený odkázať účastníkov reštitučného konania na občianskoprávne konanie. Právny záver podľa ktorého reštitučné predpisy sú k všeobecným predpisom (Občianskemu zákonníku) vo vzťahu špeciality, preto oprávnená osoba a jej právni nástupcovia sa nemôžu domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov, prijali viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 3 Cdo 120/2003) a Ústavného súdu SR (sp. zn. IV. ÚS 150/09, III. ÚS 287/07). Keďže existujú vyššie citované rozhodnutia najvyššieho súdu predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a odvolací súd sa od právnych záverov v nich vyslovených odklonil, je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.

5. V prípade tretej právnej otázky uviedol, že právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého predchodca žalobcov nadobudol vlastnícke právo na základe prídelovej listiny zo 4. 5. 1958, je nesprávny, keď odvolací súd nesprávne uvádza, že poznámka zamýšľaného prevzatia v pozemkovoknižnej vložke č. XXX pod pl. č. 15, pokiaľ sa týkala všetkého majetku, je poznámkou vyvlastnenia a pokiaľ zabraný majetok nebol štátom podržaný pre účely všeobecne prospešné, bol v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. získaný pre účely prídelov. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 84/2010, v ktorom sa okrem iného konštatuje, že u pozemkov, ktoré neboli zo záboru týmto rozhodnutím prepustené, sa nenachádza v pozemkovoknižnej vložke zápis o ich prídele novému vlastníkovi a ani zápis formou vkladu vlastníckeho práva pre štát (sama poznámka o zábore a o zamýšľanom prevzatí nehnuteľností nemá účinky prechodu vlastníctva na štát, k právnemu prevzatíu, t. j. k nadobudnutiu vlastníctva k zabranému majetku štátom podľa zákona č. 215/1919 Sb. dochádza až vkladom vlastníckeho práva pre štát na návrh pozemkového úradu - § 26 zákona č. 329/1920 Sb.). Žalovaná 2/ bola pôvodným vlastníkom dotknutých nehnuteľností na základe pôvodného zápisu z 30. 12. 1869. V prípade nehnuteľností zapísaných vo vyššie označenej pozemkovoknižnej vložke nikdy k odňatiu vlastníckeho práva žalovanej 2/ nedošlo. Poznámka v pozemkovej knihe, že štát zamýšľala prevzatie nehnuteľností, neznamenala sama osebe prechod vlastníctva na štát. Pokiaľ sa takáto poznámka v pozemkových knihách nachádzala, mala iba evidenčný význam a nemala to žiaden vplyv na trvanie vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Rozhodujúce bolo prevzatie nehnuteľnosti, ktoré bolo

podľa judikatúry totožné s vkladom vlastníckeho práva. Keďže zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník už intabuláciu pre vznik vlastníckeho práva nevyžadoval, v zmysle prechodných a záverečných ustanovení platilo, že v prípade skôr uzavretých zmlúv, ktorých vklad nebol realizovaný, k nadobudnutiu vlastníctva došlo dňom účinnosti tohto zákona. Podľa dovolateľa, ak po účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. už vklad nebol potrebný pre vznik vlastníctva, predpokladom vzniku vlastníctva štátom k zabraným nehnuteľnostiam sa stáva úradné rozhodnutie ministerstva poľnohospodárstva. Žiadne správne rozhodnutie o prevzatí sporných nehnuteľností do vlastníctva štátu v danom prípade neexistuje. Tieto nehnuteľnosti teda do vlastníctva štátu neprešli a teda žalovaná 2/ bola až do prevodu vlastníctva ich jediný a výlučný vlastník. Keďže odvolací súd sa odklonil od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 84/2010, je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Navrhol preto rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

6. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného 1/ uviedli, že navrhujú dovolanie ako neprípustné odmietnuť, resp. žiadali, aby dovolací súd dovolanie zamietol. K rozdielnemu rozhodovaniu v praxi dovolacieho súdu, pokiaľ ide o stret zásady nemo plus iuris vs. ochrana dobromyseľného nadobúdateľa, podľa žalobcov nedochádza. Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 6 Cdo 71/2011 nevyslovil explicitne právny názor podľa ktorého ochrana dobromyseľného nadobúdateľa má prednosť pred aplikáciou zásady nemo plus iuris ako to prezentuje žalovaný 1/. Dovolací súd v tomto rozhodnutí „nespravil“ to, že by došlo k „prelomeniu“ zásady nemo plus iuris, ale iba vymedzil jej vzťah s inou zásadou, a to ochrany dobromyseľnosti pri nadobúdaní vlastníckeho práva. Jasne zdôraznil, že ani jedna z nich nemá absolútnu prednosť pred druhou, a že je potrebné ich vždy aplikovať na konkrétny skutkový stav, s čím sa odvolací súd podrobne a dostatočne v napádanom rozhodnutí vyrovnal. Nie je preto daná prípustnosť dovolania. Za nepravdivé a zavádzajúce považovali tvrdenie žalovaného 1/, že súdna prax dovolacieho súdu zastáva názor, že reštitučné predpisy vylučujú uplatnenie nároku na ochranu vlastníckeho práva podľa všeobecného predpisu. V tomto smere poukázali na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 5 Cdo 36/1999, 4 Cdo 111/1999) a tiež Ústavného súdu SR (sp. zn. III. ÚS 178/06, II. ÚS 231/09, v ktorých bol vyslovený názor, že reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, nič nebráni tomu, aby sa dotknutá osoba domáhala svojho nároku žalobou podľa všeobecných predpisov. V danom prípade za podstatné považovali aj to, že si svoj nárok v rámci reštitučného konania aj uplatnili, a že v tomto reštitučnom konaní boli odkázaní na uplatňovanie si svojich práv v rámci občianskoprávneho konania. V prípade prijatého právneho názoru odvolacím súdom sa tento neodchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o tvrdenie žalovaného 1/, že odvolací súd sa pri riešení otázky prechodu vlastníctva na štát odklonil od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 48/2010 uviedli, že vzhľadom na úplne iný skutkový stav je odkaz žalovaného 1/ na toto rozhodnutie nenáležitý. Navyše žalovaný 1/ opomenul, že uvedené rozhodnutie obsahuje aj iné časti, než tie, ktoré žalovaný 1/ z neho citoval, napr., že správny akt vydaný v minulosti nie je možné preskúmať z hľadiska jeho platnosti, jeho vecnej správnosti, ale je možné posúdiť iba jeho prípadnú nulitu. Ani v tejto časti dovolanie nie je preto prípustné.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), skúmal bez nariadenia pojednávania osobitne vo vzťahu ku každej žalovaným 1/ nastolenej otázke, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritérneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ C. s. p.).

8. Najvyšší súd vyjadril opakovane záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata),

musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

11. V preskúmvanej veci žalovaná 1/ uplatnila dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. V prípade tohto dovolacieho dôvodu je podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

13. Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C. s. p. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

14. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolateľ v súvislosti s prvou právnou otázkou, ktorá sa týkala nesprávneho právneho posúdenia možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka dobromyseľným kupujúcim, uplatnila prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) a aj písm. c/ C. s. p. Prípustnosť dovolania podľa písm. b) prichádza do úvahy, ak dovolací súd relevantnú otázku neriešil, naopak prípustnosť podľa písm. c) sa zakladá na tom, že dovolací súd už relevantnú právnú otázku riešil. Z uvedeného logicky vyplýva, že tieto dva prípady prípustnosti dovolania sa navzájom vylučujú. Nemožno preto súčasne uplatniť prípustnosť dovolania podľa písm. b) § 421 ods. 1 C. s. p. a aj podľa písm. c) citovaného ustanovenia.

16. Dovolateľ v dovolaní označil rozhodnutia najvyššieho súdu a aj rozhodnutie ústavného súdu, v ktorých dovolací súd podľa jeho názoru rozhoduje rozdielne (rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 223/2016, 3 Cdo 144/2010, 5 MCdo 12/2011, 2 MCdo 20/2011, resp. sp. zn. 6 Cdo 71/2011 a I. ÚS 549/2015. Dovolací súd preto prípustnosť dovolania posudzoval podľa § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p.

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p. je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili. Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., je povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery). V opačnom prípade dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli.

18. Najvyšší súd predovšetkým konštatuje, že do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (R 71/2018, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 165/2018, 6 Cdo 79/2017). Pokiaľ je riešenie určitej právnej otázky dovolacím súdom rozhodované týmito súdmi (teda aj ústavným súdom) rozdielne,

nemôže ísť o rozdielnu rozhodovaciu činnosť relevantnú v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Na základe uvedeného najvyšší súd nemohol prihliadať na dovolateľom označené rozhodnutie ústavného súdu.

19. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 223/2016 v kontexte stretu princípov „nemo plus iuris“ vs. „bona fides“ dal za pravdu pôvodnej vlastníčke (žalobkyni) keď uviedol, že „dobrá viera t... ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že im možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa ... Dobrej viere ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky nepriznáva. Ochrana, ktorú poskytuje nadobúdateľovi, nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníčkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inými slovami: pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má skutočnosť prevahu nad zápisom v katastri“. Zároveň ale akceptoval názor právnej teórie, podľa ktorého možno pripustiť (aj) dobromyseľné nadobudnutie vlastníctva od nevlastníka, ale len ako výnimku z pravidla (napr. nadobudnutie vlastníckeho práva pri prevode od tzv. nepravého dediča podľa § 486 OZ). Tieto výnimky z pravidla nemožno ľubovoľne rozširovať bez toho, aby takúto možnosť zákonodarca pripustil. Z uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu nakoniec vychádzal aj odvolací súd v napadnutom rozhodnutí.

20. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 71/2011 vo veci, ktorej predmetom bolo určenie veci do dedičstva, zrušil napadnuté odvolacie rozhodnutie z dôvodu nesprávneho posúdenia otázky naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Okrem toho uviedol, že „nemožno vylúčiť situáciu, keď proti princípu ochrany práva pôvodného vlastníka bude pôsobiť princíp ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa. V súvislosti s riešením kolízie týchto princípov dovolací súd zastáva názor, že ochranu skutočného vlastníka, zaručovanú zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“ možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa len celkom výnimočne, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejme, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol ... Dobrá viera musí byť pritom hodnotená veľmi prísne, pričom poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé. Poskytnutie tejto ochrany sa vo svojich dôsledkoch prejaví ako možnosť dobromyseľného nadobúdateľa pokračovať v oprávnenej držbe ... O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí.“ Napokon v danej veci, vychádzajúc z vyššie uvedeného, nebolo možné bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že žalovaný 1/ nadobudol nehnuteľnosti v dobrej viere. Totiž spôsob, akým došlo k zápisu žalovanej 2/ do katastra nehnuteľností (išlo o zápis formou záznamu majúci len deklaratórnu povahu) a hlavne existencia zápisu v pozemkovoknižnej vložke č. XXX pod r. č. XX (z neho bolo zrejme, že nehnuteľnosti na strane A, t. j. včítane parc. č. XXXX Povereníctvo pôdohospodárstva zamýšľala prevziať, a že tieto sú predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb.) a že tam zapísané nehnuteľnosti sú určené pre účely pridelov novým nadobúdateľom, ktoré skutočnosti bolo možné zistiť, mohli vyvolať u žalovaného 1/ dôvodné pochybnosti o tom, či žalovanej 2/ (a následne intervenientovi) naozaj, vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam svedčí.

21. Dovolací súd k predloženým rozhodnutiam najvyššieho súdu uzatvára, že všetky tieto rozhodnutia pri ich zovšeobecnení vychádzajú zo zásady prednosti princípu „nemo plus iuris“, a ako iba výnimku pripúšťajú aj úspech princípu „bona fides“. Dokonca ani dovolateľom predložené rozhodnutie ústavného súdu (I. ÚS 549/2015), ktoré nie je možné považovať za rozhodnutie dovolacieho súdu, v podstate nerieši inak nastolenú právnu otázku. Ústavný súd v tejto veci len na základe individuálnych okolností konkrétneho rozhodovaného prípadu zvýraznil v prospech „bona fides“ právny názor, že vyššie riziko má niest' nedbalý vlastníck než nadobúdateľ v dobrej viere. Aj pre tento prípad platí, že otázka, či sa súdy v individuálnych okolnostiach daného prípadu neodklonili od všeobecných právnych východísk pri interpretovaní sporu „nemo plus iuris“ vs. „bona fides“, súvisí s ich skutkovými zisteniami, a teda zodpovedanie tejto otázky je vždy v každom konkrétnom prípade jedinečné. V tejto súvislosti treba poznamenať, že žalovaným 1/ v odvolaní a ani v dovolaní nebolo tvrdené, že v prípade predchodcu žalobcov išlo o nedbalého vlastníka, ktorý by mal niest' vyššie riziko než nadobúdateľ.

22. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že dovolateľom označené rozhodnutia najvyššieho súdu nepredstavovali v okolnostiach posudzovanej veci rozdielne rozhodnutia (§ 421 ods. 1

písm. c/ C. s. p.). Vo vzťahu k tejto dovolateľom nastolenej právnej otázke nebol tak splnený základný predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.

23. Pokiaľ ide o druhú právnu otázku, v rámci ktorej dovolateľ namietal nesprávny právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého lex specialis (reštitučné zákony) nerušia platnosť lex generalis, len jeho aplikáciu vylučujú do tej doby, než je zistené, že ustanovenia lex specialis na daný prípad nedopadajú treba uviesť, že pre právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolateľ je v takomto prípade povinný označiť ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil.

24. V preskúmvanej veci sa podľa dovolateľa odvolací súd mal v tejto otázke odkloniť od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 120/2003, 4 Cdo 130/2007, rozhodnutí Ústavného súdu SR sp. zn. IV. US 150/09, III. ÚS 287/07 a rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 1222/2001, 28 Cdo 532/2003, v zmysle ktorých bol prijatý právny záver, podľa ktorého reštitučné predpisy sú k všeobecným predpisom vo vzťahu špeciality, preto oprávnená osoba sa nemôže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov Občianskeho práva, nakoľko žalobou o určenie vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákonodarstva.

25. Dovolací súd predovšetkým pripomína (viď bod 18.), že do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (R 71/2018, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 165/2018, 6 Cdo 79/2017). Dovolací súd nemohol preto na dovolateľom označené rozhodnutia ústavného súdu a Najvyššieho súdu Českej republiky prihliadať.

26. K stretu reštitučnej právnej úpravy a všeobecnej právnej úpravy sa Najvyšší súd SR vyjadril už v rozhodnutiach sp. zn. Cdo 1/98 a sp. zn. 5 Cdo 36/99 uverejnených v časopise Zo súdnej praxe č. 5/1998 a č. 2/2000, v ktorých vyslovil právne názory, že „lex specialis neruší platnosť a záväznosť lex generalis, len jeho primárnu aplikáciu vylučuje až do tej doby, než je zistené (napr. v súdnom konaní), že ustanovenia lex specialis na daný prípad nedopadajú, a preto ich nemožno naň uplatniť. Aplikácia lex generalis nastupuje preto za týchto predpokladov až sekundárne“, resp. že „reštitučné zákony majú vo vzťahu k OZ povahu legis specialis za podmienky, že sú dané všetky podmienky pre ich použitie. Preto v prípade, keď zánik vlastníckeho práva pôvodného vlastníka nebol preukázaný a vec bola štátom alebo právnickou osobou prevzatá len fakticky, nemožno vylúčiť uplatnenie nárokov podľa OZ vrátane ustanovení o ochrane vlastníctva“. Na právne závery uvedené v týchto rozhodnutiach najvyšší súd nadviazal v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 130/2007 (inak vychádzajúc zo stanoviska pléna Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 21/05 k tejto otázke; dovolateľom bolo nesprávne interpretované), 3 Cdo 205/2009, 6 Cdo 71/2011, 6 Cdo 67/2012, 1 Cdo 186/2013. V týchto rozhodnutiach právny záver o nemožnosti domáhať sa ochrany vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov, a to ani formou určenia vlastníckeho práva, zhodne podmienili možnosťou domáhať sa ochrany podľa reštitučného predpisu ako špeciálneho, teda danosťou reštitučného nároku v zmysle možnosti úspešne žiadať o vydanie veci podľa reštitučného predpisu. Vyslovili názor, že ak táto podmienka splnená nie je, zostáva zachovaná možnosť domáhať sa ochrany vlastníckeho práva (ktoré subjekt tohto práva okupáciou veci štátom nestratil) podľa všeobecných predpisov, a to aj žalobou o určenie vlastníckeho práva. Určovacou žalobou sa v takomto prípade neobchádza zmysel a účel reštitučného zákonodarstva, preto ju ako prostriedok ochrany práva nemožno vylúčiť.

27. Keďže do pojmu ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu (porovnaj napr. sp. zn. 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017), právne závery vyslovené v označených rozhodnutiach treba v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. považovať za takúto prax. Vec prejednávajúci senát 6C nemal žiaden dôvod odkloniť sa od právnych záverov vyslovených v týchto rozhodnutiach najvyššieho súdu, považuje ich za naďalej akceptovateľné.

28. Pokiaľ preto v preskúmvanej veci odvolací súd vychádzal v otázke stretu reštitučnej právnej úpravy a všeobecnej právnej úpravy z právneho názoru, podľa ktorého lex specialis (reštitučné zákony) nerušia platnosť lex generalis, len jeho aplikáciu vylučujú do tej doby, než je zistené, že ustanovenia lex specialis

na daný prípad nedopadajú, čo v danej veci splnené bolo, neodklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tejto dovolateľom nastolenej právnej otázke preto dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. nie je.

29. Navyše v preskúmvanej veci nešlo o prípad, kedy by žalobcovia uplatnili svoj nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecného právneho predpisu žalobou na súde a tak sa snažili „obchádzať“ zmysel a účel reštitučného (špeciálneho) právneho predpisu. Predchodca žalobcov a následne aj žalobcovia totiž uplatnili svoj nárok o navrátenie sporných nehnuteľností najskôr podľa zákona č. 503/2003 Z. z. na príslušnom správnom orgáne. Až na základe ním vydaného rozhodnutia, podľa ktorého na riešenie sporných pozemkov nedopadá citovaný zákon, sa následne domáhali ochrany vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam podľa Občianskeho zákonníka formou žaloby o určenie vlastníckeho práva.

30. Napokon, dovolací súd pristúpil k skúmaniu, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu u ostatnej žalovaným 1/ nastolenej otázke (či predchodca žalobcov mohol platne nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ak na štát, ktorý vlastnícke právo predchodcovi žalobcov prideloval, vlastnícke právo nikdy neprešlo). Pre všetky procesné prípady, v ktorých § 421 ods. 1 pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam ako dovolateľ otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 C. s. p. môže byť len otázka právna (v žiadnom prípade nie skutková otázka). Posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o niektorý z prípadov v tomto zákonom ustanovení uvedených. Argumentácia, ktorou dovolateľ vymedzuje, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie, musí korešpondovať s dovolateľom nastolenou právnou otázkou. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť musí byť rozhodujúca (podstatná) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, ani akademické otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o dovolaní (sp. zn. 7 Cdo 134/2018, 4 Obdo 30/2018).

31. Dovolateľom nastolená právna otázka je formulovaná všeobecne bez bližšieho kontextu s prejednávanej vecí. Ide o otázku, ktorá viaže právny následok na splnení predpokladu, ktorý v každej konkrétnej veci závisí od výsledkov vykonaného dokazovania. Samozrejme, že odpoveď na túto otázku bude rozdielna v závislosti od toho, či štát mal k vydaniu prídelovej listiny, ktorej predmetom bol pozemok, oprávnenie podľa konkrétneho právneho predpisu (v tomto prípade podľa zákona č. 142/1947 Sb.) alebo nie. Pokiaľ dovolateľ v tejto otázke stanovil vopred rozhodujúci predpoklad t. j., že „na štát vlastnícke právo nikdy neprešlo“, ide o hypotetickú otázku, ktorej výsledok už sama otázka takto formulovaná predznamenáva. Okrem toho argumentácia, ktorou dovolateľ vymedzuje, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie, vôbec nekorešponduje s nastolenou otázkou. Argumentácia ním uvedená sa totiž týka výlučne (ne)existencie vlastníckeho práva žalovanej 2/, ktorú otázku odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) riešil z dôvodu tvrdenia žalovanej 2/, že vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom sporu, nestratila ani v rámci revízie prvej pozemkovej reformy v zmysle zákona č. 142/1947 Sb. (žalovaná 2/ rozsudok odvolacieho súdu dovolaním nenapadla). Napokon, dovolateľ v odvolaní vôbec netvrdil, že by vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam na štát neprešlo a že by z tohto dôvodu predchodca žalobcov nemohol platne nehnuteľnosti nadobudnúť. Odvolací súd nemal preto ani dôvod k takýmto skutočnostiam zaujímať osobitné stanovisko. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že ostatná dovolateľom nastolená otázka nie je z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. relevantná, čo je dôvodom pre odmietnutie dovolania.

32. Pre úplnosť treba dodať, že rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 84/2010, na ktoré odkazoval žalovaný 1/, a od ktorého sa odvolací súd mal odkloniť, bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu pre procesnú vadu majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. Najvyšší súd tu pre ďalšie konanie len formou poznámky (tzv. obiter dictum) bez toho, aby akokoľvek prejudikoval rozhodnutie odvolacieho súdu v ďalšom konaní, dal do pozornosti predpoklady, ktoré musia byť podľa § 4 a § 8 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. splnené pre pridelenie pozemkového majetku. Zároveň vyjadril pochybnosti, že tieto sú u pozemkov, ktoré boli predmetom prídelu splnené,

resp., že sú splnené u subjektu, ktorému boli pozemky pridelené, keď ako prídelca bol v prídele označený Čsl. štát.

33. So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného 1/ podľa § 447 písm. c) C. s. p. ako neprípustné odmietol.

34. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcom úspešným v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanému 1/ zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

35. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.